



Minister Infrastruktury

Znak pisma: DGWiŻŚ-12.054.2.2024
Warszawa, 18 kwietnia 2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 2028 Posła na Sejm RP, Pana Piotra Górnikiewicza z 20 marca 2024 roku w sprawie *prośby podjęcia działań legislacyjnych zmierzających do zmiany ustawy Prawo wodne aby gminy mogły w sytuacji zagrożenia zdrowia i bezpieczeństwa ludzi związanego z niedrożnością wielu rowów melioracyjnych i cieków wodnych wykonać prace konserwacyjne na tych urządzeniach* oraz pytań:

- 1. Mając na uwadze powyższe czy właściwy minister może podjąć bez zbędnej zwłoki działania zmierzające do uregulowania tej kwestii poprzez odpowiednie zapisy w przedmiotowej ustawie?*
- 2. Czy prowadzone są prace nad zmianami zapisów ustawy maja szanse przybrać charakter całościowy wpływając jednocześnie na zmniejszenie zagrożenia powodziowego?*

przekazuję poniżej stosowne informacje.

Właściciel rzeczy winien mieć świadomość, że na zakres prawa własności składają się nie tylko uprawnienia (np. do korzystania z rzeczy), ale również określone obowiązki. Szczególny obowiązek spoczywa na właścicielu urządzenia wodnego, który zobowiązany jest do utrzymywania tego urządzenia w należytym stanie. Zgodnie z art. 188 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U z 2023 r. poz. 1478 z późn. zm.), zwanej dalej: Prawem wodnym, utrzymywanie urządzeń wodnych należy do ich właścicieli i polega na eksploatacji, konserwacji oraz remontach w celu zachowania ich funkcji.

Prawo wodne, w art. 16 pkt 65 definiuje je jako urządzenia lub budowle służące do kształtowania zasobów wodnych lub korzystania z tych zasobów i są nimi:

- urządzenia lub budowle piętrzące, przeciwpowodziowe i regulacyjne, a także kanały i rowy,
- sztuczne zbiorniki usytuowane na wodach płynących oraz obiekty związane z tymi zbiornikami,
- stawy, w szczególności stawy rybne oraz stawy przeznaczone do oczyszczania ścieków albo rekreacji,
- obiekty służące do ujmowania wód powierzchniowych oraz wód podziemnych,
- obiekty energetyki wodnej,

- wyloty urządzeń kanalizacyjnych służące do wprowadzania ścieków do wód, do ziemi lub do urządzeń wodnych oraz wyloty służące do wprowadzania wody do wód, do ziemi lub do urządzeń wodnych,
- stałe urządzenia służące do połowu ryb lub do pozyskiwania innych organizmów wodnych,
- urządzenia służące do chowu ryb lub innych organizmów wodnych w wodach powierzchniowych,
- mury oporowe, bulwary, nabrzeża, mola, pomosty i przystanie,
- stałe urządzenia służące do dokonywania przewozów międzybrzegowych.

Jednocześnie przywołane w ww. przepisie kanały i rowy zostały dodatkowo zdefiniowane jako sztuczne koryta prowadzące wodę w sposób ciągły lub okresowy, o szerokości dna mniejszej niż 1,5 m przy ujściu (art. 16 pkt 47 Prawa wodnego). Rowy jako obiekty liniowe nierzadko stanowią element systemu odwodnienia, który ma na celu zapobiegać podtopieniom na gruntach publicznych i prywatnych. Dlatego też regularne i właściwe utrzymywanie tych urządzeń jest niezwykle istotne z punktu widzenia dobra wspólnego społeczności lokalnej.

Należy zauważyć, że w myśl obowiązującego Prawa wodnego szczególnym rodzajem urządzeń wodnych są urządzenia melioracji wodnych (tj. spełniającymi określone funkcje). Art. 195 Prawa wodnego wskazuje, że urządzenia melioracji wodnych służą indywidualnym podmiotom, realizując ich potrzeby w obszarze produkcji rolnej i nawet zmiana przeznaczenia terenu w planach zagospodarowania przestrzennego i przeznaczenie go np. pod zabudowę, nie wyklucza, co do zasady kontynuowania realizacji dotychczasowej jego funkcji.

Istotnym jest, że urządzenia melioracji wodnej stanowią systemy, często złożone, które oddziałują na grunty należące do wielu właścicieli. Dlatego też ich właściwe utrzymanie polegające na prawidłowej eksploatacji, konserwacji oraz remontach wymaga zorganizowanych, skoordynowanych działań w celu zachowania ich funkcji i sprawności. Prace, o których mowa powyżej powinny być prowadzone cyklicznie, gdyż ich celem jest umożliwienie odpływu wód opadowych i roztopowych.

Do obowiązków właściciela gruntu, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej to do obowiązków tej spółki należy regularne wykonywanie właściwych prac utrzymaniowych, w szczególności poprzez:

- wykaszanie roślin wraz z wygrabianiem z dna i skarp rowów,
- czyszczenie rowów i rurociągów drenarskich,
- utrzymanie drożności wylotów rurociągów drenarskich,
- oczyszczanie osadników studni drenarskich zlokalizowanych na trasie rurociągów melioracyjnych,
- odmulanie dna rowów celem zapewnienia odpowiednich przepływów wody.

Utrzymanie urządzeń melioracji wodnych ma na celu przede wszystkim usunięcie przeszkód oraz zmian w odpływie wody, powstałych na gruncie wskutek siły wyższej lub działania osób trzecich, ze szkodą dla gruntów sąsiednich.

W tym miejscu należy podkreślić, że na obszarach zmeliorowanych objętych działalnością spółki wodnej szczegółowy zakres robót utrzymaniowych oraz terminy ich realizacji ustala zarząd spółki wodnej.

Niewywiązywanie się z ustawowego obowiązku utrzymania urządzeń melioracji wodnych powoduje między innymi podtopienia, skutkujące stratami w użytkach rolnych, a w związku z tym może skutkować powstaniem odpowiedzialności odszkodowawczej. W myśl art. 205 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych należy do zainteresowanych właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej to obowiązek ten spoczywa na tej spółce. Zgodnie z art. 206 ww. ustawy jeżeli obowiązek, o którym mowa w art. 205 (utrzymanie urządzeń melioracji wodnych), nie jest wykonywany, właściwy organ Wód Polskich, tj. właściwy miejscowo Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej PGW WP decyduje, proporcjonalnie do odnoszonych korzyści przez właścicieli gruntów, o szczegółowym zakresie i terminie jego wykonywania. Funkcjonalny związek norm z art. 205 i art. 206 Prawa wodnego wskazuje jednoznacznie, że obowiązek ten nakładany jest na podmiot, na którym spoczywa obowiązek należytego utrzymywania urządzenia wodnego, a więc odpowiednio na właścicielu gruntów lub spółkę wodną (ewentualnie związek spółek wodnych).

W przypadku, gdy decyzja wydana przez właściwego miejscowo Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej PGW WP na podstawie art. 206 ustawy Prawo wodne stała się ostateczna, a nie jest wykonywana przez obowiązane podmioty, należy wystąpić do ww. Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich o wyegzekwowanie wykonania tych obowiązków w oparciu o przepisy dot. postępowania egzekucyjnego w administracji.

Niezależnie od powyższego należy mieć na uwadze, że w myśl art. 191 ust. 1 Prawa wodnego, w przypadku nienależytego utrzymywania urządzenia wodnego, którego następstwem jest zmiana funkcji tego urządzenia lub szkodliwe oddziaływanie tego urządzenia na wody lub grunty, organ właściwy w sprawach pozwoleń wodnoprawnych na wykonywanie urządzeń wodnych z urzędu lub na wniosek, mając na uwadze, że korzystanie z wód nie może powodować pogorszenia stanu wód i ekosystemów od nich zależnych, marnotrawstwa wody lub energii wody, a także nie może wyrządzać szkód, może, w drodze decyzji, nakazać właścicielowi tego urządzenia przywrócenie poprzedniej funkcji tego urządzenia, wykonanie urządzeń zapobiegających szkodom lub likwidację szkód. W przypadku nienależytego utrzymywania urządzenia wodnego, którego następstwem jest zmiana funkcji tego urządzenia lub szkodliwe oddziaływanie tego urządzenia na wody lub grunty, należy zwrócić się do organu właściwego w sprawach pozwoleń wodnoprawnych (właściwy miejscowo Dyrektor Zarządu Zlewni Wód Polskich) o wydanie stosownej decyzji - w trybie art. 191 Prawa wodnego. Właściwy organ Wód Polskich może, w drodze decyzji, nakazać właścicielowi tego urządzenia przywrócenie poprzedniej funkcji tego urządzenia, wykonanie urządzeń zapobiegających szkodom lub likwidację szkód. Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 192 ust. 1 pkt. 1 ww. Ustawy zakazuje się niszczenia lub uszkodzenia urządzeń wodnych i w myśl art. 477 pkt 7 grozi za to kara grzywny.

Wobec tego osoba, która nie wykonuje obowiązku jego utrzymywania, a co gorsza samowolnie zlikwidowała urządzenie popełnia wykroczenie i z tego tytułu podlega karze, niezależnie od nakładanych na nią obowiązków administracyjnych.

Odnosząc się do propozycji, aby gminy mogły w sytuacji zagrożenia zdrowia i bezpieczeństwa ludzi z wykonać prace konserwacyjne na urządzeniach wodnych, w tym rowach melioracyjnych należy zauważyć, że w myśl obowiązującego art. 476 ust. 1 Prawa wodnego, kto bez wymaganej zgody wodnoprawnej albo z przekroczeniem warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym korzysta z wód lub wykonuje urządzenia wodne albo inne czynności wymagające pozwolenia wodnoprawnego, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny. Ponadto, kto wbrew przepisowi art. 188 ust. 1 Prawa wodnego nie utrzymuje urządzeń wodnych lub wbrew przepisowi art. 192 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy niszczy lub uszkadza urządzenia wodne, podlega karze grzywny (art. 477 pkt 6 i 7 Prawa wodnego). Na organach PGW WP spoczywają istotne obowiązki związane z egzekwowaniem powinności właściwego utrzymywania urządzeń wodnych. Świadomość społeczna w tym zakresie jest stosunkowo niewielka. Wiele osób uważa, że jeżeli rów znajduje się na ich gruncie, to mają prawo z nim robić, co uważają za stosowne, nie myśląc w ogóle o funkcji, jaką spełnia to urządzenie. Dlatego też ważna jest determinacja organów w podejmowaniu opisanych postępowań, aby osoby nie dbające o urządzenia wodne lub celowo je niszczące ponosiły konsekwencje swoich czynów.

Jednocześnie informuję, że w Ministerstwie Infrastruktury zapoczątkowano prace ukierunkowane na analizę potrzeb, kierunków i zakresów uaktualnień Prawa wodnego w obszarze gospodarki wodnej i jej zarządzania, w tym w zakresie przepisów dotyczących urządzeń melioracji wodnych.

Z poważaniem

Dokument podpisany elektronicznie przez:

z upoważnienia Ministra Infrastruktury

Przemysław Koperski

Podsekretarz Stanu